

УДК 340

DOI: 10.15587/2523-4153.2025.349944

ІСТОРИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У КОНТЕКСТІ ЧЛЕНСТВА УКРАЇНИ В МІЖНАРОДНИХ СПІЛЬНОТАХ

Л. І. Купченя, Є. М. Панов

A comprehensive historical and legal analysis of the formation and development of investment legislation in Ukraine was carried out. And for this, the legal support for investment activities in Ukraine was investigated, taking into account the requirements of regional trade agreements and international communities, of which our state is a member.

The relevance of applying the norms of international law to the regulation of investment relations in Ukraine for the purpose of effective integration into the world economic space, sustainable economic development of the state, and modernization of the national economy under martial law is substantiated. The correlation between such concepts as “European Union’s law” and “World Trade Organization’s law” is clarified.

The scientific literature devoted to issues of investment activity and its legal regulation in the context of membership in international communities is analyzed. It has been proven that in conditions of international armed conflicts, current regulatory legal acts must take into account the provisions of international humanitarian law, the World Trade Organization’s law, the European Free Trade Association’s law, and the European Union’s law about foreign investment. The content of some legal documents of international communities and regional agreements in this sphere was clarified, such as the Free Trade Agreement between Ukraine and Canada, the Free Trade Agreement between the Government of Ukraine and the Government of Montenegro.

The content of investment activity is determined in accordance with the special legislation of Ukraine and international investment practice, in particular in the agriculture. Examples of investments in accordance with the norms of international law, as well as investment measures that are incompatible with the obligation to provide national treatment to foreign entities in accordance with the Agreement on Trade-Related Investment Measures are provided.

The need to harmonize Ukrainian investment legislation with the law of international communities has been identified, because the main regulatory legal acts on investment activities in Ukraine were adopted before the country became a member of certain international organizations and have not been significantly updated in the 21st century.

This article argues that international humanitarian law is one of the legal means of overcoming the consequences of armed conflicts between states and especially martial law in Ukraine

Keywords: investment activity, history of investment legislation, international law of armed conflict, international communities

How to cite:

Kupchenia, L., Panov, Y. (2025). Historical and legal aspects of investment activities in the context of Ukraine’s membership in the international communities. ScienceRise: Juridical Science, 2 (32), 14–19. <http://doi.org/10.15587/2523-4153.2025.349944>

© The Author(s) 2025

This is an open access article under the Creative Commons CC BY license

1. Вступ

Інвестиційна діяльність є одним із ключових чинників сталого економічного розвитку держави, модернізації національної економіки та інтеграції у світовий економічний простір. Для України, що перебуває у складному процесі трансформації політико-правової та економічної системи, драйвером чого став затяжний збройний конфлікт з РФ, питання правового регулювання інвестиційної діяльності набуває особливої актуальності. У цьому контексті важливим є не лише аналіз чинного інвестиційного законодавства, а й ґрунтовне дослідження історико-правових передумов його формування та оновлення під впливом норм міжнародного гуманітарного права (права збройних конфліктів) та у зв’язку з приєднанням України до міжнародних спільнот, таких як Світова організація торгівлі (далі – СОТ), Європейська асоціація вільної торгівлі (далі – ЄАВТ).

2. Літературний огляд

Правове регулювання інвестиційної діяльності в Україні з урахуванням впливу права Європейського Союзу ґрунтовно описано в українській науковій літературі, зокрема проаналізовано ін-

вестиційне законодавство України, окреслено сутність європейського підходу до регламентації інвестиційних правовідносин, доведено можливість гармонізації права України та Європейського Союзу у цій царині [1]. Перелічені напрацювання доцільно застосувати до теми нашого дослідження. Разом з тим варто враховувати суттєві відмінності джерел права СОТ, що помилково вказані І. Поляковою, оскільки не стосуються аналізованого дослідження [1, с. 209]. Потребують перегляду й усталені в науковій думці підходи щодо адаптації нашого законодавства до вимог Європейського Союзу, СОТ, ЄАВТ, адже поза увагою дослідників лишаються регіональні торговельні угоди, а саме зобов'язання України, що випливають з угод з Канадою [2] та Чорногорією [3].

Зрештою питання правового регулювання певних суспільних відносин, у нашому разі інвестиційних, завжди корегуються динамікою розвитку цих відносин. Тому правознавець завжди має враховувати особливості тих відносин, що правовими засобами унормовуються. В контексті вказаного, нами наведено окремі способи інвестувати в сільське господарство України і світу [4] з метою визначити подальші перспективи дослідження. Однак, досить обмежено, оскільки праця носить правовий, а не економічний характер.

Важливим, однак не вирішеним у цьому дослідженні, залишається питання визначення інвестицій відповідно до українського законодавства у контексті членства у міжнародних спільнотах. Причиною цього є межі самого дослідження, а також об'єктивні труднощі, пов'язані з необхідністю врахування суттєвих змін у законодавстві України, спричинених втратою чинності Господарським кодексом України, що враховано при дослідженні інвестиційної діяльності І. Поляковою [1], однак не відображено (і не могло бути праналізовано) в більш ранніх публікаціях [5].

Зазначене вище дає підстави для проведення дослідження правових основ інвестиційної діяльності з урахуванням права міжнародних спільнот та норм регіональних торговельних угод, а також відповідно до реалій воєнного часу.

3. Мета та завдання дослідження

Метою роботи є дослідити історичні та правові аспекти інвестиційної діяльності в контексті членства держави у міжнародних спільнотах та зтяжненого воєнного стану в Україні.

Досягненню зазначеної мети посприятиме виконання таких завдань:

1. Обґрунтувати доцільність застосування норм міжнародного права до регламентації інвестиційних відносин.

2. З'ясувати сутність таких понять, як «інвестиційна діяльність», «міжнародне гуманітарне право», «право ЄС», «право СОТ».

3. Дослідити вплив війни на правове регулювання інвестиційної діяльності в Україні.

4. Проаналізувати окремі джерела права ЄС, права СОТ, регіональні торговельні угоди задля формулювання пропозицій щодо гармонізації інвестиційного законодавства з правом СОТ та інших міжнародних спільнот.

При цьому доцільно врахувати можливості міжнародного гуманітарного права як важливого правового інструмента подолання наслідків збройних конфліктів між державами.

4. Матеріали та методи

Методологічною основою нашого дослідження є такі загальнонаукові й спеціальні методи наукового пізнання, як догматичний, історичний, порівняльно-правовий та формально-логічний. Так, застосування догматичного методу сприяє з'ясуванню змісту правових документів у сфері інвестиційної діяльності. Історичний метод дозволяє простежити еволюцію правових засад інвестиційної діяльності від перших спроб нормативного закріплення іноземних інвестицій у період здобуття незалежності до сучасного етапу гармонізації національного законодавства з міжнародними стандартами. Порівняльно-правовий метод дослідження дає змогу виявити спільні риси та відмінності в регулюванні інвестиційної діяльності на національному та міжнародному рівнях. Зрештою формально-логічний метод буде в нагоді при уточненні сутності окремих понять, аналізі легальних визначень та удосконаленні окремих дефініцій, таких як інвестиційна діяльність, міжнародне гуманітарне право, міжнародні спільноти.

5. Результати дослідження та їх обговорення

Для цілей цього дослідження достатньо визначення інвестиційної діяльності, що міститься у Законі України «Про інвестиційну діяльність». Так, інвестиційна діяльність – це сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій. У цьому легальному визначенні акцент зроблено на суб'єктах відповідних правовідносин. Принагідно слід відмітити, що у науковій літературі інвестиційну діяльність ототожнюють з інвестиційними правовідносинами, що виникають на підставі договорів купівлі-продажу/міни або установчих документів та мають наступний склад: суб'єктами можуть бути держава, територіальні громади, юридичні та

фізичні особи; об'єктами є інвестиційні активи; змістом є права і обов'язки суб'єктів інвестиційних правовідносин, визначенні в договорах купівлі-продажу/міни або в установчих документах, на підставі яких виникають інвестиційні правовідносини [6]. Очевидно, що таке розуміння інвестиційної діяльності не враховує міжнародні стандарти у цій сфері, оскільки у 1991 році, коли було прийнято аналізований Закон, Україна ще мала інші вектори міжнародного співробітництва, пов'язані з пострадянським минулим, а членом СОТ наша держава стала лише у 2008 році [7], коли у більшій мірі привела своє законодавство у відповідність до міжнародних вимог. Таким чином, дослідження історико-правових аспектів інвестиційної діяльності в Україні у контексті її членства в міжнародних спільнотах є необхідним для глибшого розуміння закономірностей формування національного інвестиційного законодавства, визначення його сильних і слабких сторін та прогнозування напрямів подальшої еволюції. Такий підхід посприяє не лише розвитку юридичної науки, а й формуванню ефективної державної інвестиційної політики, здатної забезпечити правову визначеність, привабливість інвестиційного клімату та відповідність України міжнародним правовим стандартам.

Аналіз історії правового забезпечення інвестиційної діяльності в Україні доцільно розпочати з перших документів, що з'явилися ще у 1991 році. У науковій літературі з цього приводу зазначено, що процес формування сучасної нормативно-правової бази, яка покликана регулювати інвестиційні процеси в Україні, розпочався з моменту прийняття Акту проголошення незалежності України [1, с. 207]. Разом з тим у цьому документі зазначено лише про чинність на території України виключно Конституції і законів України. Інвестиції, зокрема іноземні, були вкрай необхідні нашій державі з перших днів незалежності, тому уже 18.09.1991 року було прийнято спеціальний Закон України «Про інвестиційну діяльність», що залишається нині чинним, хоча й з численними змінами, спричиненими, зокрема й суспільними потребами, обумовленими тривалим воєнним станом в Україні (щодо приватно-публічного партнерства, містобудівної діяльності, спорудження об'єктів нерухомості у майбутньому) [6]. Надалі було прийнято окремий законодавчий акт щодо іноземного інвестування, а саме Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19.03.1996 року, в який також вносились зміни, пов'язані з воєнними діями РФ на території України. Важливість цього Закону особливо відчутна нині, після втрати чинності ГК України 28.08.2025 року у зв'язку з введенням в дію тимчасового законодавчого акту, розрахованого на три роки, за які має бути оновлено цивільне законодавство таким чином, щоб ефективно регулювати суспільні відносини, зокрема й у сфері інвестиційної діяльності [1].

З приводу іноземних інвестицій слід відмітити, що Україна в рамках інвестиційної співпраці зробила важливі кроки в контексті регіональних торговельних угод, серед яких укладення Угоди про вільну торгівлю між Україною та Канадою. Зокрема держави погодили сучасні переліки всіх обмежувальних заходів та зазначили можливі майбутні застереження з питань доступу до ринку та національного режиму, що застосовуються сторонами у сфері транскордонної торгівлі послугами та інвестицій. Ці переліки відображають режими обох сторін у секторах та підсекторах послуг, забезпечуючи прозорість та передбачуваність як для українських, так і канадських постачальників послуг та інвесторів [2]. Це, в свою чергу, сприяє формуванню стабільного та прогнозованого інвестиційного середовища, зниженню регуляторних ризиків і підвищенню рівня довіри з боку іноземних інвесторів. Закріплення в аналізованій Угоді чітко структурованих та оновлених переліків обмежувальних заходів дозволяє інвесторам заздалегідь оцінити правові умови доступу до ринку, планувати інвестиційні проекти та мінімізувати потенційні правові конфлікти, пов'язані зі змінами національного законодавства.

Важливо й те, що положення Угоди про вільну торгівлю між Україною та Канадою створили підґрунтя для подальшої договірної практики України у сфері інвестиційної співпраці з іншими державами та регіональними об'єднаннями. Вони сприяють поступовій гармонізації національного інвестиційного законодавства з міжнародними стандартами, зокрема у частині забезпечення національного режиму та прозорості регуляторної політики, що є особливо важливим в період воєнного стану [2].

Таким чином, наведене вище свідчить, що участь України у регіональних торговельних угодах як з Канадою та іншими партнерами не лише розширює можливості доступу українських суб'єктів господарювання до зовнішніх ринків, а й виступає важливим чинником внутрішньої правової модернізації, що посилює інституційну спроможність держави та підвищує її конкурентоспроможність у глобальному інвестиційному просторі з подальшим розвитком і можливістю стати державою, що сама може задавати стандарти інвестиційної діяльності.

Окрім проаналізованої регіональної Угоди про вільну торгівлю між Україною та Канадою доцільно звернути увагу й на Угоду про вільну торгівлю між Урядом України та Урядом Чорногорії. Цей міжнародний договір спрямований на лібералізацію взаємної торгівлі, закріплення принципів прозорості та передбачуваності регуляторної політики, що опосередковано формує сприятливе середовище для інвестиційної діяльності. Важливою є орієнтація цієї Угоди на європейські стандарти економічного співробітництва, адже це знижує регуляторні ризики та сприяє зміцненню

довіри інвесторів, що має особливе значення для України в умовах воєнного стану та подальшого післявоєнного відновлення [3].

Привертає увагу зарубіжний досвід регулювання інвестиційної діяльності в рамках таких міжнародних організацій, як ЄС та СОТ. Важливо враховувати, що це дві різні міжнародні організації, що по-різному вибудовують правове регулювання інвестиційних відносин. Щодо ЄС, то в цій організації практикується визначення тих питань, що мають однаково унормуватись у всіх державах-членах ЄС. У спеціальній літературі з цього приводу зазначено, що з 01.12. 2009 року, після набуття чинності Лісабонського договору, регулювання прямих іноземних інвестицій перейшло до виключної компетенції ЄС у рамках загальної торговельної політики [1, с. 209]. Стосовно оформлення відносин між Україною та ЄС, то в історичному вимірі головним інструментом зближення України та ЄС стала Угода про асоціацію України з ЄС, оскільки вона сприяє глибшим політичним зв'язкам, зміцненню економічних зв'язків та повазі до спільних цінностей. На момент її підписання у 2014 році ця Угода була відповіддю на об'єктивну потребу системної трансформації національної економіки та правової системи України відповідно до *acquis* ЄС, а також на запит щодо формування стабільних і довгострокових гарантій для іноземних інвесторів. Уперше в історії української державності інвестиційна співпраця була інституційно оформлена не лише через класичні двосторонні інвестиційні договори, а й через комплексний механізм правової адаптації до стандартів наднаціонального рівня. Нині ця Угода виконує не лише функцію торговельно-інвестиційного інструменту, а й визначає правові рамки для глибокої структурної модернізації українського інвестиційного законодавства, особливо в умовах воєнного стану, післявоєнного відновлення та набуття Україною статусу країни-кандидата на вступ до ЄС. Її положення фактично слугують дорожньою картою для формування інвестиційного клімату, орієнтованого на довгострокові, стратегічні та інституційні інвестиції з держав-членів ЄС [8].

Що ж до СОТ, то під час вступу до цієї організації кожна держава (зокрема й Україна у 2008 році), домовляється про умови свого членства, визначається конкретно по цій країні максимально можливий сукупний вимір підтримки державою своїх виробників, обумовлюються зобов'язання в частині гармонізації права СОТ та національного права держави-члена СОТ. Саме тому, на відміну від ЄС, у відносинах з якою практикується адаптація законодавства держави до права ЄС (тобто національне підлаштовується під наднаціональне), в контексті членства в СОТ можливості узгодження права СОТ та її членів значно ширші (гармонізація передбачає не лише адаптацію, а й стандартизацію, імплементацію). Наведене вище свідчить про недоцільність посилення на Генеральну угоду про тарифи і торгівлю (далі – ГАТТ), Генеральну угоду про торгівлю послугами та Угоду про заходи щодо інвестицій, пов'язаних із зовнішньою торгівлею [1, с. 209] у дослідженні, присвяченому питанню інвестиційної діяльності в ЄС, оскільки наведені міжнародні документи є частиною права СОТ, а не права ЄС.

Саме на рівні такої міжнародної організації, як СОТ, членом якої Україна є з 2008 року, інвестиційні заходи регламентуються, в першу чергу, Угодою СОТ про пов'язані з торгівлею інвестиційні заходи [9], а у цілому обумовлюються положеннями ГАТТ, Генеральної угоди про торгівлю послугами та іншими документами. Слід пояснити, що Угода СОТ про пов'язані з торгівлею інвестиційні заходи (саме така її назва відповідно до офіційного документу, розміщеного на сайті Верховної ради України) [10] відноситься до групи багатосторонніх угод, тобто угод, до яких автоматично приєднується держава, що стає членом СОТ. Також є угоди з обмеженим колом учасників, до яких приєднуються окремо і не завжди, бо це залежить від рівня гармонізації права СОТ і права держави-члена цієї організації. Також слід зважати на те, що аналізована угода належить до угод щодо торгівлі товарами, тобто не поширюється на інвестування у сферах надання послуг та інтелектуальної власності.

В порівнянні з іншими багатосторонніми угодами, зазначена Угода є досить невеликою за обсягом. Разом з тим її структура типова до інших багатосторонніх угод СОТ. Так, статтям цієї Угоди передують своєрідна преамбула, в якій окреслено мотивацію членів СОТ укласти цей документ. Зокрема, стверджується, що інвестиційні заходи можуть обмежувати й деформувати торгівлю. Однак, економічне зростання потребує спрощення закордонного інвестування, особливо для країн-членів СОТ, що розвиваються. Аналізована Угода вміщує 9 статей. Це досить мало, в порівнянні з іншими подібними документами. До того ж відсутні пояснення значення термінів, як-то є, приміром, в Угоді СОТ про сільське господарство. Згадується про загальну вимогу надавати національний режим іноземним підприємствам, не використовувати кількісні обмеження, діяти прозоро, інформувати про виняткове застосування інвестиційних заходів з порушенням вимог права СОТ, зокрема країнами, що розвиваються. Як і в інших угодах СОТ, передбачено механізм вирішення спорів та створення спеціального комітету з питань інвестиційних заходів. Особливу цінність має додаток до цієї Угоди, що включає ілюстративний перелік інвестиційних заходів, які є несумісними із зобов'язанням національного режиму та включають дві групи:

1) закупівлі або використання підприємством продукції вітчизняного походження чи з будь-якого вітчизняного джерела, що визначено на основі конкретної продукції, на основі обсягу чи вартості продукції або на основі частки обсягу чи вартості його місцевої продукції;

2) обмеження закупівель або використання підприємством імпортової продукції кількістю, пов'язаною з обсягом чи вартістю місцевої продукції, яку воно експортує.

Щодо інвестиційних заходів, що є несумісними із зобов'язанням загального скасування кількісних обмежень, то вони передбачають три групи:

1) імпорт підприємством продукції, що використовується в його місцевому виробництві або має відношення до такого виробництва загалом чи в кількості, що стосується обсягу або вартості місцевої продукції, що експортується;

2) імпорт підприємством продукції, що використовується в його місцевому виробництві або має відношення до такого виробництва, шляхом обмеження його доступу до іноземної валюти кількістю, що стосується надходження іноземної валюти, що вноситься на рахунок підприємства,

3) експорт чи продаж для експорту підприємством продукції, визначеної на основі конкретної продукції, на основі обсягу чи вартості продукції або на основі частки обсягу чи вартості його місцевої продукції [9].

Як приклад, для підтримки сільського господарства практикують такі способи інвестування, як: придбання індексних фондів, купівля акцій аграрних компаній чи фондів, корпоративних облігацій, укладення правочинів щодо землі. Також привертають увагу сучасні тенденції споживання та попиту на окремі види сільськогосподарської продукції. Наймовірним, приміром, є той факт, що за рік вартість кави на міжнародному ринку зросла на 83 %, в той час як ціна на зернові – лише на 31% [4]. Однак, очевидним є стрімке збільшення споживання кави, тобто не завжди підвищення ціни призводить до зменшення попиту на окремі види сільськогосподарської продукції. Аналогічні спостереження можна навести щодо алкогольних та тютюнових виробів.

Наостанок, оскільки ми розглядаємо питання інвестицій у контексті членства України у міжнародних спільнотах, варто з'ясувати сутність цього поняття за межами українського правового поля. З цього приводу Негода О. А. зазначає, що інвестиції у міжнародному праві розглядаються як майно, майнові права та господарські операції. Він вважає, що таке дуальне розуміння інвестиції доречно закріпити й у вітчизняному законодавстві, що дасть змогу поєднати розуміння інвестиції як об'єкту правовідносин та юридичних підстав здійснення інвестування, що відобразить економічну сутність інвестиції як господарської операції [5, с. 203]. Слід погодитись, що інвестувати можна не лише матеріальні блага та гроші, а й права на них та господарські операції.

Що ж до впливу норм міжнародного гуманітарного права на правове регулювання інвестиційної діяльності в умовах воєнного стану, то це питання потребує окремого дослідження у подальших наукових розвідках, що посприє розвитку історико-правової доктрини інвестиційного права та формуванню науково обґрунтованих рекомендацій для вдосконалення державної інвестиційної політики України в умовах її подальшої інтеграції до міжнародних спільнот.

Оскільки дослідження базується, у значній мірі, на використанні іноземних джерел, зокрема офіційних сайтів та документів СОТ та ЄС, виникають певні обмеження у сприйнятті оригінальних текстів іноземною мовою, а їх переклад ускладнений різними підходами до використання правової лексики. Перспективи подальших досліджень обумовлюються складністю у передбаченні трансформацій суспільних відносин в умовах воєнних дій та появи нових засобів ведення війни. Усунення значених обмежень дослідження посприє розкриттю предмету дослідження з якісно нових позицій.

6. Висновки

Дослідження історико-правових аспектів інвестиційної діяльності в Україні у контексті членства держави в міжнародних спільнотах дає підстави зробити такі висновки:

1. Інвестиційна діяльність в Україні регулюється нормами національного законодавства, зокрема Законом України «Про інвестиційну діяльність», а також міжнародними договорами та зобов'язаннями, що впливають із членства України у Світовій організації торгівлі, зі співпраці з Європейським Союзом і участі у регіональних торговельних угодах.

2. Визначення інвестиційної діяльності, закріплене в українському законодавстві, не повною мірою враховує міжнародні підходи, що, в свою чергу, свідчить про потребу у оновленні національного законодавства.

3. Тривалий воєнний стан на території України, спровокований вторгненням РФ на її незалежну територію, актуалізував значення міжнародного гуманітарного права як важливого правового інструменту для мінімізації негативних наслідків бойових дій та формування привабливого інвестиційного клімату.

4. Проаналізувавши Угоду про вільну торгівлю між Україною та Канадою та Угоду про вільну торгівлю між Україною та Чорногорією, було виявлено, що участь в таких договорах сприяє правовій модернізації та наближенню національного інвестиційного законодавства до міжнародних стандартів.

Конфлікт інтересів

Автори декларують, що не мають конфлікту інтересів стосовно даного дослідження, в тому числі фінансового, особистісного характеру, авторства чи іншого характеру, що міг би вплинути на дослідження та його результати, представлені в даній статті.

Фінансування

Дослідження проводилося без фінансової підтримки.

Доступність даних

Рукопис не має пов'язаних даних.

Використання засобів штучного інтелекту

Автори підтверджують, що не використовували технології штучного інтелекту при створенні представленої роботи.

Подяки

Щиро вдячні редакції журналу «ScienceRise: Juridical Science» за якісний супровід і сприяння у публікації статті у цей складний час збройної агресії РФ проти України.

Внесок авторів

Купчення Лідія Іванівна: Концептуалізація, Методологія, Нагляд, Адміністрування проєкту; **Панов Євгеній Миколайович:** Перевірка, Формальний аналіз, Написання – підготовка чернетки, Написання – рецензування та редагування.

Література

1. Полякова, І. В. (2025). Інвестиційна діяльність в Україні та ЄС. Юридичний науковий електронний журнал, 3, 207–209. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-3/48>
2. Annex III: Schedule of Ukraine – Text of the 2023 Canada – Ukraine Free Trade Agreement (2023). Government of Canada. Available at: https://www.international.gc.ca/trade-commerce/trade-agreements-accords-commerciaux/agr-acc/ukraine/text-texte/2023/a3_ukraine.aspx?lang=eng
3. Free Trade Agreement between the Government of Montenegro and the Government of Ukraine (2014). Ministry of Economic Development. Available at: <https://www.gov.me/en/documents/4960fffb-c1a5-444e-9582-d43270b362c0>
4. П'ять способів інвестувати в сільське господарство України і світу. Мінфін. Available at: <https://special.minfin.com.ua/ua/sicapital/investyciyi-v-silске-hospodarstvo>
5. Негода, О. А. (2022). Поняття інвестицій у законодавстві України та країн-членів Європейського Союзу. Юридичний науковий електронний журнал, 12, 200–203. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-12/44>
6. Про інвестиційну діяльність (1991). Закон України № 1560-XII. 18.09.1991. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>
7. Members and Observers (2024). World Trade Organization. Available at: https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/org6_e.htm
8. Ukraine (2025). EU–Ukraine trade relations (DCFTA). European Commission. Available at: https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/ukraine_en
9. Agreement on Trade-Related Investment Measures (TRIMs). World Trade Organization. Available at: https://www.wto.org/english/tratop_e/invest_e/trims_e.htm
10. Угода про пов'язані з торгівлею інвестиційні заходи (1994). Світова організація торгівлі. 15.04.1994. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_009#Text

Received 08.09.2025

Received in revised form 18.09.2025

Accepted 11.10.2025

Published 29.11.2025

Лідія Іванівна Купчення*, кандидат юридичних наук, доцент, кафедра підприємництва і права, Полтавський державний аграрний університет, вул. Сковороди, 1/3, м. Полтава, Україна, 36003

Євгеній Миколайович Панов, кафедра підприємництва і права, Полтавський державний аграрний університет, вул. Сковороди, 1/3, м. Полтава, Україна, 36003

**Corresponding author: Lidia Kupchenia, e-mail: lidia.kupchenia@pdau.edu.ua*